

TONG yulduzi

N: 52
(66489)2004 yil
27 dekabr - 2 yanvarGazeta 1929 yil
1 avgustdan chiqqan
boshlaganO'zbekiston bolalari
va o'smirlarining gazetasi

Muassislar:

O'ZBEKISTON MATBUOT VA AXBOROT AGENTLIGI,
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI XALQ TA'LIMI VAZIRLIGI,
«KAMOLOT» YOSHLAR IJTIMOIIY HARAKATI.

NEGA UZOQDAGI MAKTABGA QATNAYMAN?

Bizning 326-xalq amaliy san'ati maktabimiz Sobir Rahimov tumanida joylashgan. Ta'lim maskanimizda to'qish, kashtachilik, naqsh, badiiy rassomlik kabi hunarmandchilik sirlarini qunt bilan o'rganib borayapmiz. O'zim maktabimga 50 chaqirim masofani ortda qoldirib, avtobuslarga tushib yetib boraman.

shirinso'zligi bois barcha sinfdoshlarima'lo va yaxshi baholarga o'qishadi. Ayniqsa, Muxlisa Oripova, Dilobar G'afurova, Dildora Rahmatova, Jamila Qayumova, Murodulla

Qutlov

To'raxo'jayev, Davron Xojimatov singari o'quvchilar sinfimiz faxriga aylanishgan. Nodira opamlar bizga bir-birimiz bilan ahilinoq, do'stbo'lishimizni, o'zgalarni hurmat qilishimizni hamisha ta'kidlaydilar. Ularning aytishlaricha, odamning odamiyligi uning muomalasida ekan.

Ustozimizning barcha o'g'itlariga amal qilishga intilamiz. Bugun sevimli gazetam «Tong yulduzi» orqali ustozlarimni va do'stlarimni kirib kelayotgan Yangi yil bayrami bilan muborakbod etaman. Ularga sog'lik-omonlik tilayman!

Manzura ABDUG'AFFOROVA,
3-«V» sinf o'quvchisi.

«Tong yulduzi» respublikamizdagi barcha bolalarning sevimli gazetasi, jumladan, mening ham. Uning har bir sonini qoldirmay o'qib borishga harakat qilaman. Rang-barang sahifalaridan ma'naviy ozuqa olaman, tengdoshlarim hayoti, amalga oshirayotgan ibratli ishlari bilan tanishaman.

Yaqinda mening yozgan she'rim ham mana shu gazetada chop etildi. Xursandligimdan boshim osmonga yetdi. Avval tahsil olgan maktabimizda har yili «Tong yulduzi»ga obuna bo'lardik. Endilikda o'qishimni Nafis san'at litseyida davom

«NAFIS SAN'ATCHILAR» QAYSIGAZETANI O'QISHADI?

ettirayapman. Gazetaning barcha sonlarini litseyimizga olib kelib, sinfdoshlarim bilan birgalikda o'qiyapmiz, ayrim maqolalari yuzasidan qizg'in bahs va munozaralar yurityapmiz. Istardimki, litseyimizdagi hamma o'quvchilar «Tong yulduzi»ga obuna bo'lishsa. Shunday ekan, aziz ustozlar, bizni o'z vaqtida obuna bo'lishimizga hissangizni qo'shing. Sizlarning gapingiz, kuzatish va tekshirishlaringiz sabab, «Tong yulduzi»ning obunachilari soni zora litseyimizda ko'paysa... Axir ayrim oddiy maktablarda ham uning mushtariylari biznikidan ko'p-ku!

Elbek RO'ZMATOV,
Respublika Nafis san'at litseyining
5 - «A» sinf o'quvchisi.

OBUNA BO'LSANG-U, OLOLMASANG...

Yaxshi niyat bilan sevimli nashrim - «Tong yulduzi»ga bir yilga obuna bo'lganman. Har hafta uning yangi sonini intiqlik bilan kutaman. Ammo uni muntazam o'qib boraman, desam xato bo'ladi. Chunki bizning qishloqqa gazeta muddatidan ancha kech yetib keladi. Buning ustiga juda kamligi bois, o'quvchilarning ba'zilariga yetmaydi. Gazetani talashib-tortishib o'qishga majburiy. Chunki uning sahifalaridagi bahs va munozarali maqolalar, turli topishmoqlar, hikoyalar, krossvordlar barchamizga birdek yoqadi-da. O'ylab-o'ylab gazetaning kech kelishi, buning ustiga kam olib kelinishi sababini bilolmayapmiz. Uning har bir sonini muntazam o'qib borishni juda-juda xohlardik.

Gulnoza QO'SHSHAYEVA,
Buxoro viloyati,
Shofirkon tumanidagi
A.Navoiy nomli maktab o'quvchisi.

BIRINCHI QOR

Tomga, ko'cha hovliga
Yog'mogda oq kapalak.
Hur, bulamiz, Xolida,
Kapalakdan bir talay.
Kapalak emas ular,
Futsang erib, bo'lar suv.
Bog'dagi dov-daraxtlar
Tomirida qondir u!
Ukajon, birinchi bor
Ko'rganing -
BIRINCHI QOR!

MEN HAM JIM...

Birov-birovdan
Berkinib kecha,
Marmar tarnovdan
Muz yedik picha...
Akam qulog'i
Og'ridi keyin.
Ukam tomog'i
Bo'g'ildi tayin...
Lunjimni ushlab,
Yig'olmasdan jim,
Hatto non tishlab
Ololmay goldim!
Ko'z ham yig'ladi,
Yuz ham yig'ladi,
Farnovdan orib
Muz ham yig'ladi!
Bizlarni oldga
Solib borishdi.
Doktorxonaga
Olib borishdi.
Ukam tinchidi,
Akam tinchidi,
Doktorni ko'rib
Men ham jim edim...
Umida ABDUAZIMOVA.

XUSH KELDING, YANGI YIL!

Aziz bolajonlar, ayni kunlarda imtihon va sinovlardan gap ochgudek bo'lsak, eh-he, sinovlarga hali yarim yildan ortiqroq vaqt bor, deyishingiz tayin.

G'oliblarni qutlaymiz.

Lekin a'lochi, iqtidorli tengdoshlaringizning yilda ikki marta sinovdan o'tishlarini ham bilasizmi? Qanday qilib, deysizmi? Noyabr oyida barcha fanlar bo'yicha bo'lib o'tadigan maktab olimpiadalarida qatnashib, o'z

o'quvchisi Zikrillayevalar g'olib deb topildilar. Lekin 9-11 sinflar bo'yicha g'oliblarni aniqlashda ancha tortishuvlar yuzaga keldi.

Chunki g'olib o'quvchilar tuman miqyosida o'tadigan olimpiadada ham g'oliblikni qo'lga kiritishlari kerak edi. Buning uchun esa maktabi

Sevara S.Rahimov tumanidagi 242-maktabda biologiya fanidan tuman olimpiadasi bo'lib o'tdi.

Nihoyat hayajonli lahzalar yetib keldi. Kim g'olib bo'lar ekan, degan xayol hammaning ko'nglidan kechardi. Qo'ng'iroqning jarangdor ovozi olimpiada

OLIMPIADA - BU SIROV DEGARI

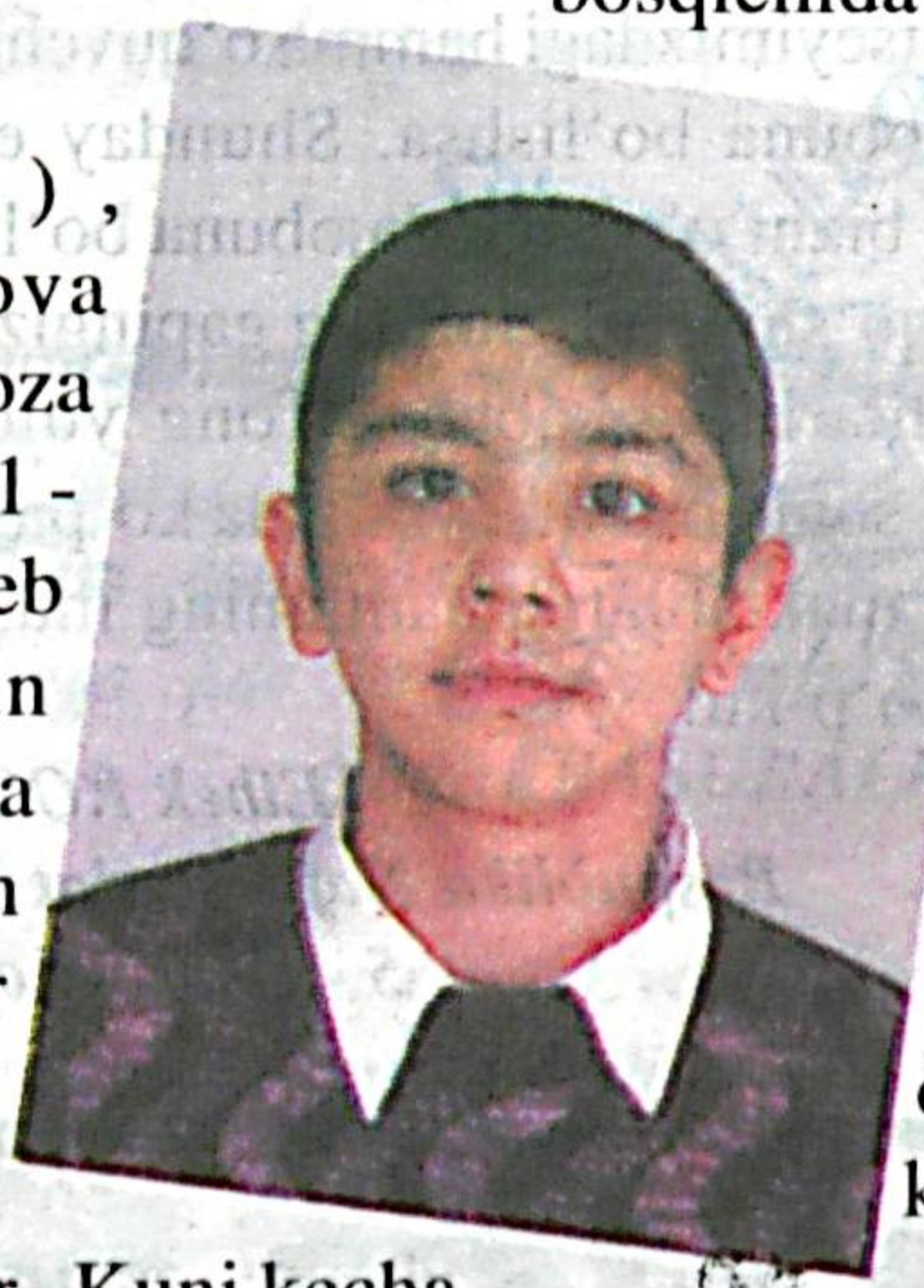
bilimlarini sinovdan o'tkazishadi...

Bizning maktabimizda ham fan olimpiadalar juda qiziqarli, bahslarga boy tarzda o'tdi. Ayniqsa, biologiya va kimyo fanlari bo'yicha olimpiadada

sharafini munosib himoya qila oladigan haqiqiy bilimdonni tanlash talab qilinardi-da. Nihoyat, 9-11 sinf o'quvchilari orasidan Jaloliddin Nuriddinov (9-

qatnashchilarini sinovlar uchun ajratilgan xonalarga chorladi. 3-bosqichda bo'lib o'tgan olimpiadada maktabimizning 9-sinf o'quvchisi Jaloliddin Nuriddinov 1-o'rinni egalladi. 11-sinf o'quvchisi Dilnoza Qodirovaga esa 2-o'rin nasib etdi. Biz ularni samimiy muborakbod etib, shahar bosqichida ham omadlar tilab qolamiz.

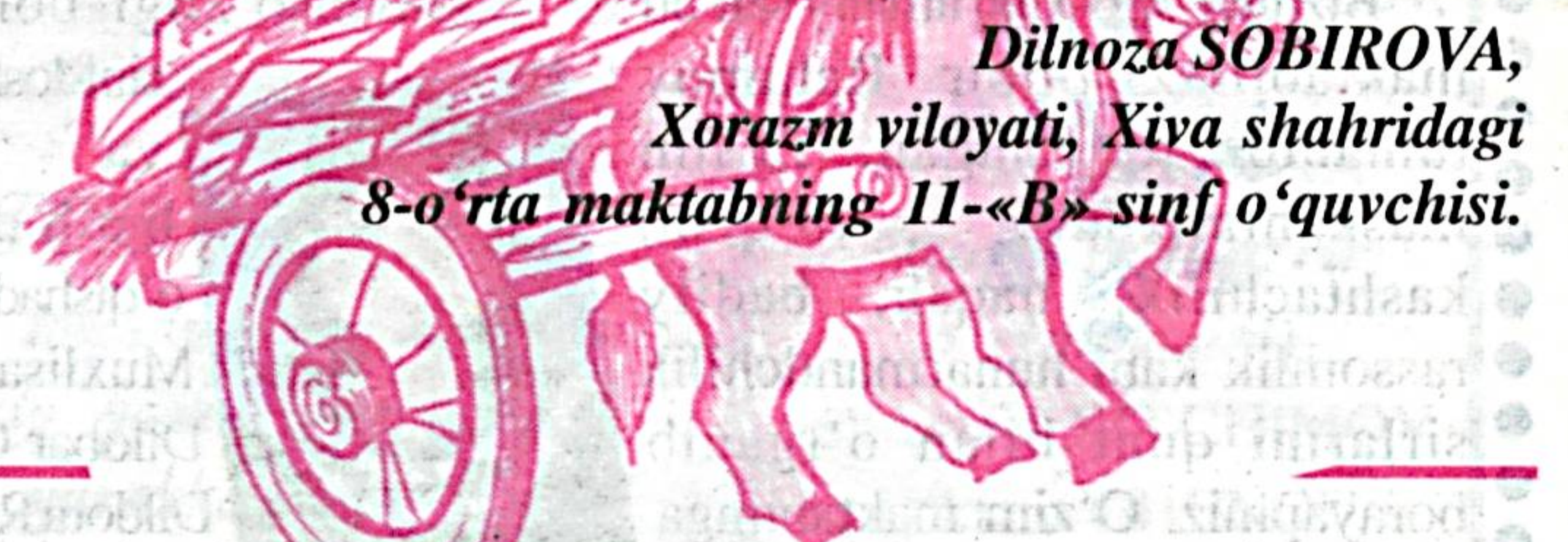

Tilagimiz - maktabimizda mana shunday o'z bilim maskani sha'nini munosib himoya qila oladigan, ilmga chanqoq, iqtidorli o'quvchilar ko'payaversin.

Muqaddam YUSUPOVA,
Toshkent shahar, Sobir Rahimov tumanidagi 249 - maktabning biologiya fani o'qituvchisi.

BUYUK AJDODLARIMIZ MEROSIGA SODIQ QOLAYLIK

Yaqinda maktabimizda 11-«A» va 11-«B» sinf o'quvchilari ishtirokida «Biz buyuk ajdodlar merosxo'rimiz» shiori ostida «Milliy istiqlol g'oyasi va Ma'naviyat asoslari» fanidan ijodiy kecha o'tkazildi. Kechada o'quvchilar bu fandan olgan bilim va ko'nikmalarini sinab ko'rishdi. «Tabrik qismi», «O'quvchilar bilimini sinash», «Iste'dod», asrimiz vabosi bo'lgan «Giyohvandlikka qarshi kurash», «Milliy liboslar ko'rigi», «Milliy an'analarimiz» kabi shartlarni mahorat bilan ijro etishgan bu o'quvchilarni baholash jarayoni biroz qiyin bo'ldi. Tadbirida ishtirok etgan mehmonlar, ota-onalar bu o'quvchilarni bir ovozdan qo'llab-quvvatlab turishdi. O'quvchilar bu tadbirdan «Milliy istiqlol g'oyasi va Ma'naviyat asoslari» fanining naqadar zarurligini, hayot bilan hamohang ekanligini tushunib olishdi.

Dilnoza SOBIROVA,
Xorazm viloyati, Xiva shahridagi 8-o'rta maktabning 11-«B» sinf o'quvchisi.

Qadimgi manbalarda yozilishicha, buyuk Amir Temur bobomiz o'limidan oldin shunday vasiyat qilgan ekanlar: -Meni maqbaraga, ustozim yoniga ko'minglar, yuzimni esa, ustozning yuzlariga qaratib qo'ying, chunki ulardan yuz o'girib yotish men uchun uyatdir... Bu haqda menga oyim o'qib bergandilar. Amir Temur o'z ustozlarini shu qadar e'zozlagan ekanlar.

USTOZLARNI E'ZOZLANG

Har kuni maktabga borar ekanman, ustozlarimizning erta tongdan shu yerda ekanliklarini ko'raman. Ular o'z ishlari bilan ovora, ba'zilar daftar tekshirayotgan bo'lishsa, ba'zilar kitob o'qish bilan band bo'ladi. Ularni kuzatar ekanman, biz o'quvchilar uchun tinmay yugurib-yelishlari, izlanishlari ko'z oldimdan birma-bir o'tadi. Hatto tanlari sog' bo'lmasa ham, biz bolalarni bekor qolib ketmasligimiz uchun darsga keladilar. Shunday fidoyi ustozlar baxtimizga bor bo'lishsin. Men maktabimizdagi barcha o'qituvchilarni, jumladan, sinf rahbarimiz Mahmuda opa Mirahmedovani kirib kelayotgan Yangi yil bayrami bilan tabriklayman. Ularga kelgusi yilda ulkan muvaffaqiyatlar, mashaqqatli ishlarida doimo omadlar tilayman.

Javohir ERGASHEV,
Toshkent viloyati, Parkent tumanidagi 27-o'rta maktabning 2-sinf o'quvchisi.

Toshkent shahrining «Katta Do'mbirobod» mahallasida yaqinda Zulfiyaxonim qizlari nomli ajoyib bir tadbir bo'lib o'tdi. Unda ishtirok etganlar darmonda, qatnasholmaganlar esa armonda qoldilar. 4-maxsus maktab-internatda o'tkazilgan mazkur kechada 131-maktabning o'qituvchi va o'quvchilari Chilonzor tumani xotin-qizlar qo'mitasi, tuman Xalq ta'limi bo'limi vakillari, shuningdek, «Katta Do'mbirobod» mahalla fuqarolari yig'ini a'zolari bilan uchrashdilar. Uchrashuvni ochiq deb e'lon qilgan maktab direktori Mahmuda Mirzayeva so'z navbatini mehmonlarga berdi. Tuman xotin-qizlar qo'mitasi raisi Muattar Sodiqova va TXTB mudiri Ohista Alimovalar qizlar va ularning jamiyatdagi o'rni haqida gapirishdi. Zulfiya nomidagi Davlat mukofoti sovrindorlari o'qigan she'rlar, «Qizlar davrasi», «O'zbekim o'g'lonlari» ko'rsatuvi ishtirokchilari ijrosidagi qo'shiq va raqslar tadbirga ko'tarinki ruh bag'ishladi.

Ayniqsa, shoira Guljamol Asqarovaning she'rlari, Kamola Ermatova kuylagan qo'shiqlar barchani o'ziga rom etdi. Keling, yaxshisi, kecha ishtirokchilarining taassurotlarini o'zlaridan eshitaylik-chi:

ZULFIYANING QIZLARI «DO'MBIROBOD» DA

Ma'mura RAHMATOVA:

-Tadbirimizda «Qizlar davrasi», «O'zbekim o'g'lonlari» ko'rsatuvlarining bosh rejissyori Lutfiya Ro'ziboyeva hamda filologiya fanlari doktori, professor Abdug'afur Rasulovlarning ishtirok etishlari biz uchun quvonarli hol bo'ldi.

Kecha so'ngida Zulfiyaxonim qizlarining 2005 yilning 1 martida o'zbek xalqining ardoqli shoirasi Zulfiya tavalludining 90 yilligini aynan bizning mahallamizda o'tkazishga qaror qilishganidan behad quvondik.

Tadbir

Shohsanam

USMONOVA, «Kamalak» sardori, 6-sinf o'quvchisi:

-Maktab va mahalla hamkorligi bizda juda yaxshi yo'lga qo'yilgan. Bu uchrashuv o'tkazayotgan birinchi tadbirimiz emas. Bunday maroqli kecha va tadbirlarni ko'plab o'tkazishimizda mahallamizdagi olimlar, ziyolilar, xususan, Abdug'afur aka Rasulovning xizmatlari beqiyosdir...

Xullas, «Do'mbirobod» mahallasida ana shunaqa gaplar. Xo'sh, Sizning mahallangizda qanday uchrashuv va kechalar uyushtirilayapti? Ular haqida bizga albatta yozib yuborasiz, degan umiddamiz.

Gulyuz BAHODIR qizi.

Go'zal OCHILOVA, Dinara MAMANOVA:

-Bugungi tadbirida biz o'zimiz yozgan she'ri o'qib berdik. Bizni ham, maktabimizning shoira qizlari, deb e'zozlashadi. Kelajakda biz ham el sevgan shoira bo'lsak, deb orzu qilamiz.

Nazokat RAJABOVA:

-Dutor chertish jonu-dilim.

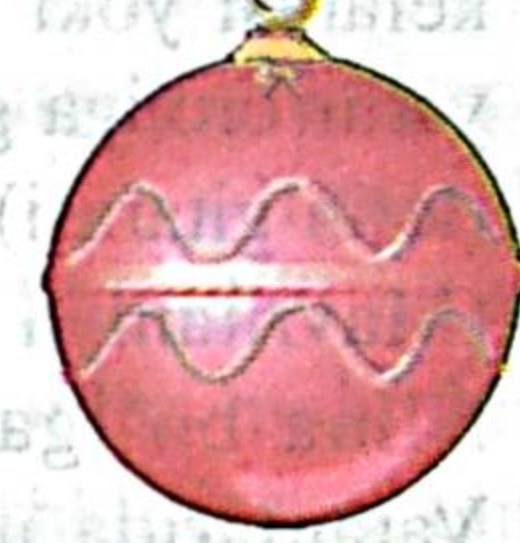
Tadbirida «Dutorchi qizlar» dastasi jo'rligida o'z san'atimni namoyish etdim. Kuyimiz tinglovchilarga ma'qul bo'ldi chog'i, uzoq olqishlashdi. Orzuim - o'zbek milliy musiqasi rivojiga hissa qo'shish.

YANGI YIL DASTURXONI

Yangi yil dasturxoningizga parranda go'shti va tuxumdan tayyorlangan taomlar toring. Salatlarga esa kungaboqar va kunjut yog'larini qo'shsangiz ham bo'ladi. Shunda taomlaringiz ham laziz, ham foydali bo'lishi aniq.

Kiyimlarga kelsak, yashil, jigarrang, ko'k ranglarning yorqinrog'idan kiyganingiz ma'qul. Bu ranglar orasiga oz-moz qora, sariq, qizil ranglar aralashsa ham Tovuqning jahli chiqmaydi. Chunki Tovuq turli xildagi yorqin ranglarni yoqtirar ekan.

O'RMON MALIKASINI BEZATDINGIZMI?

Agar Yangi yilda uyingizda tabiiy archani bezatmoqchi bo'lsangiz, bizning maslahatimizga quloq tuting: Archaning yaproqlari to'kilib ketmasligi uchun, uni uyga

chiroqlar osishdan boshlang. Keyin esa avval katta hajmdagi, keyin kichikroq o'yinchoqlarni ilib chiqing. Archa bezatishni uning uchiga yulduzcha o'rnatish bilan

o'rnatishdan avval sovuq havoda ushlab lozim. Archangizni 3-4 osh qoshiq gliserin solingan suvli chelakka botirib qo'ying. Uyda bezatayotgan archangizni maxsus taglikka o'rnatganingiz ma'qul. Agar maxsus taglik bo'lmasa, oddiy chelakka o'rnatib, mahkamlab joylashtiring.

Archa yaproqlari tezda to'kilib ketmasligi uchun uning quyi qismidagi po'stlog'idan ozgina shilib tashlab, suvga solib qo'yish kerak. Yodingizda bo'lsin, idishdagi suv sathi po'stloq shilingan joydan yuqoriroq bo'lsin.

Bezatish ishlarini archa shoxlariga rangli

yakunlang.

Archaga o'yinchoqlarni ip bilan osgandan ko'ra, ularni qistirgich (konselyar skrepka)lar yordamida archa shoxlariga ilib chiqqaningiz ma'qul. Bu usul qulayligi bilan o'zingizga ham manzur bo'ladi.

Eslatib o'tamiz, archangizni bezatayotganingizda xavfsizlik qoidalariga rioya qiling. Ayniqsa, maktab va jamoat joylarida, ushbu qoidalarga amal qilsangiz, foydadan holi

bo'lmaydi:

-Bengal olovlariga chalg'imang, olov uchqunlari paxtali o'yinchoqlarga tegib yong'in chiqishi mumkin;

-archani isitish asboblari va pechkalardan uzoqroq joyda yasating;

-archa bezatishda qo'lda yasalgan turli chiroqlardan foydalanmaganingiz ma'qul;

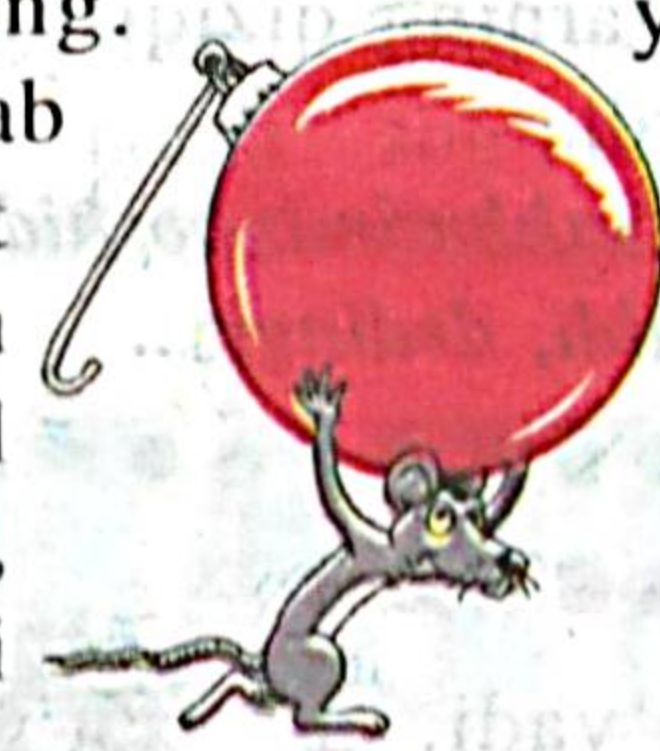
-archa shoxlari pol yoki shiftga tegmasin.

-o'rmon malikasini bezash lozim bo'lgan elektr chiroqlari 12 Vt.gacha kuchlanishga ega bo'lgan ketma-ket yonadigan chiroqlar bo'lishi kerak. Bunda chiroqlar elektr quvvati 25 Vt.dan oshmasligi lozim;

-kutilmagan xavf-xatardan holi bo'lish uchun tajribali chiroq ustasi xizmatidan foydalaning;

-archa chiroqlarini yoqishdan oldin ularni tekshirib oling

Bu qoidalarga amal qilsangiz, Yangi yil kechangiz maroqli, osuda va mazmunli o'tadi.

QISHNING KO'JAYINI

Archalarning rango-rang chiroqlari yongan zahoti davrada Qorbobo va Qorqizning paydo bo'lishi an'ana bo'lib kelmoqda. Ular sehrgrar kabi huzuringizda paydo bo'lishlari bilan kayfiyatingiz ko'tarilib ketishi tayin. Nima uchun Qorbobo nabirasi Qorqiz bilan aynan Yangi yilda paydo bo'lishadi? Chunki ular eski yilni kuzatib, Yangi yilni qarshi olish uchun huzurimizga tashrif

Q a h r a t o n Qorbobo noyabr oyigacha yerda qilgan. Hattoki undan qo'rqqanligi bizga ma'lum. m a' l u m k i, bo'lsa-da, juda deb ta'riflangan. uchun ham aholisida qariya

qishning xo'jayini - oyidan mart hukmronlik Quyosh ham ertaklardan Yana shunisi Qorbobo qahrli haqiqatparvar S h u n i n g S h i m o l g'azab otiga minmasligi uchun Yangi yil oqshomida uning oyog'i ostiga non va go'sht tashlash odatlari hozir ham saqlanib qolgan ekan. Bizning Qorbobolarimiz esa hamisha quvnoq kayfiyatda yurishadi.

TOVUQ YILINI QANDAY KUTIB OLISH KERAK?

Orziqib kutilgan Yangi yil ham kirib kelmoqda. Xitoy yilnomasi bo'yicha kirib kelayotgan 2005 yil - Tovuq yili deb belgilangan. Bolajonlar, bilasizmi tovuq qanday parranda? Bilmasangiz, bilib oling.

Tovuq - tovlanuvchan, tartibni sevadigan jonzorot hisoblanar ekan. Tovuq qadimdan qadrlanib kelingan. Tovuq yilida uning ko'nglini olish uchun yangi hukmronning tabiatga bo'lgan moyilligini hisobga olish darkor ekan. Masalan, Yangi yil stolini bezatishda yorqin rangdagi idishlardan foydalaning. Qadimiy bezaklar tovuq uchun qiziqarli bo'lib, bunday uslub unga mos tushadi. Tovuq yilini kutib olish uchun yog'och, oz miqdorda shisha va metall idishlardan ham foydalanish mumkin. Stolda savatchalar, yog'och idishlar bo'lsa, bu tovuqqa xush keladi.

Yangi yilni kutib olishda sifatli, qimmatbaho idishlardan foydalanishingiz, tovuqni juda ham xushnud etadi.

Yil davomida u Sizga yaxshiliklar olib keladi.

Buning uchun oldindan turli bezaklarni yig'ib qo'ying. Bular yulduzchali, gulli sochiqlar, qor parchalari kabi yangi yil bezaklaridan tashkil topishi mumkin. Taomlarni stolga joylashtirganda tartibni o'rni qo'yishni unutmaslik lozim.

Agarda Yangi yil arafasida yangi devor soati sotib olsangiz, va soat 12⁰⁰da uning ichidan xo'roz chiqib qichqirsa, kelayotgan yilda omad Sizga yor bo'lishi muqarrar.

BU MUCHAL SOHIBLARI...

O'zingizga ma'lumki, tovuq - mag'rur, jarangdor ovozga ega mavjudot. U tongni barchadan oldin qarshilaydi va bu haqda insonlarga xabar beradi.

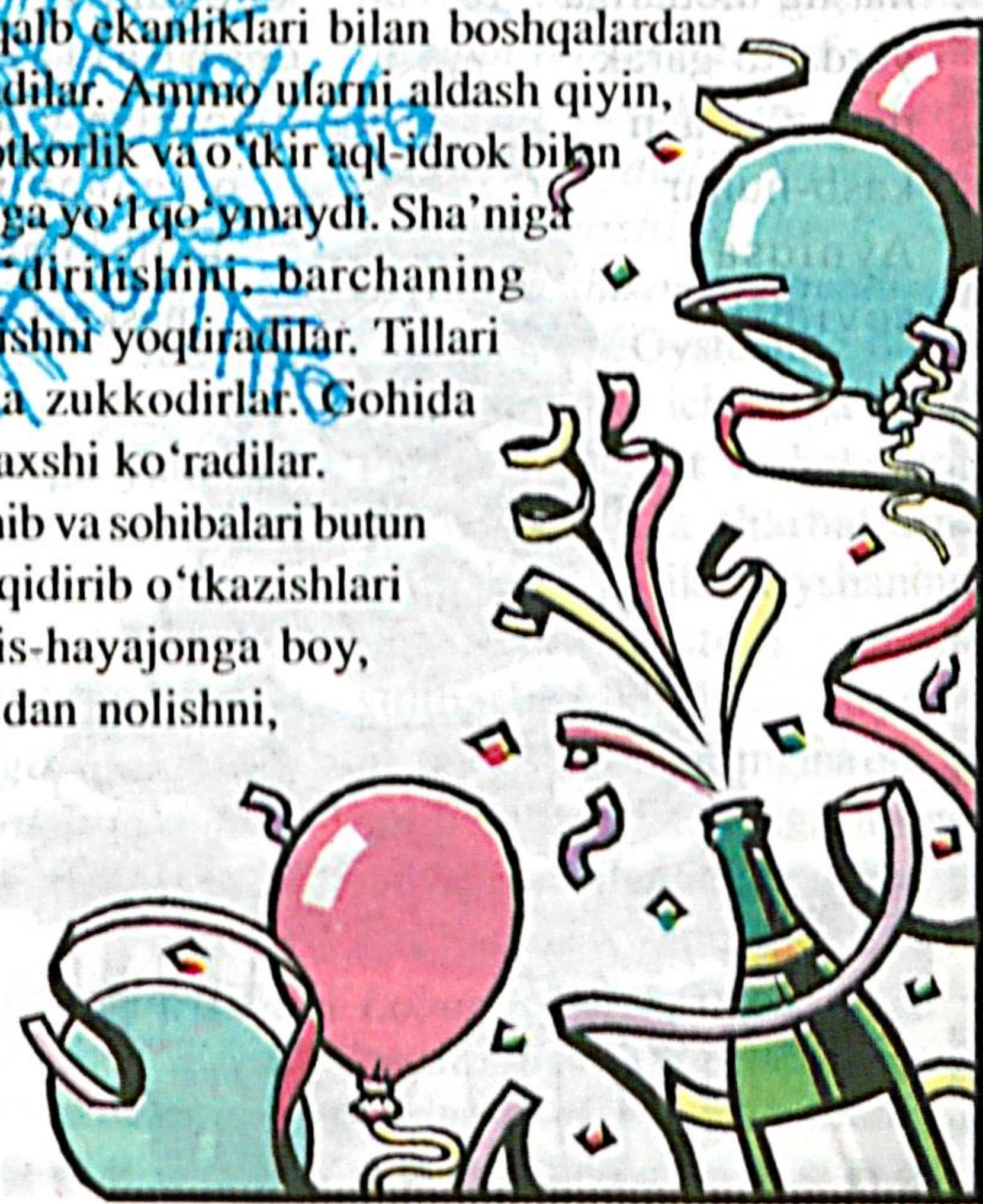
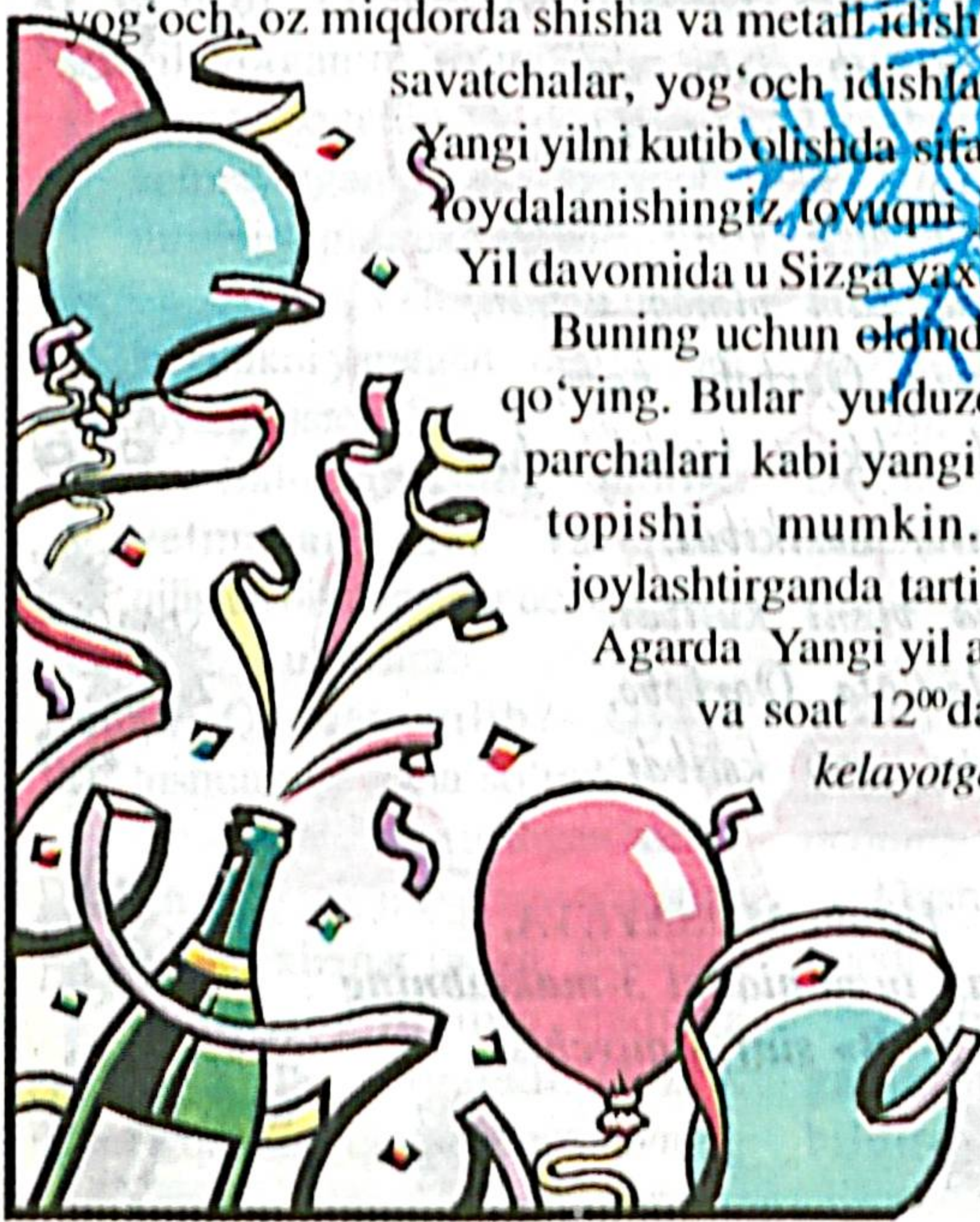
Bu yilda tug'ilgan insonlar maftunkorligi bilan boshqa muchal sohiblaridan ajralib turadilar. Yuqori did bilan kiyinadilar. O'z ehtiyojlari uchun katta sarf-harajatlardan qochmaydilar. Ular ommani o'z ortlaridan ergashtirish qobiliyatiga egalar. Tug'ma sardorlik ularga xos xususiyat bo'lsa-da, bu muchal sohiblari bilan muloqotga kirishish oson kechmaydi. Ular atrof-muhitdagi hodisalarni aniq baholaydilar. Sababi, o'ta kuzatuvchanlar.

Samimiy va ochiqqalb ekanliklari bilan boshqalardan yaqqol ajralib turadilar. Ammo ularni aldash qiyin, chunki o'ta ehtiyotkorlik va o'tkir aql-idrok bilan ish tutishlari bunga yo'l qo'ymaydi. Sha'niga maqtovlar yog'dirilishini, barchaning diqqat markazida turishni yoqtiradilar. Tillari burro, ishbilarmon va zukkodirlar. Gohida xayol surishni ham yaxshi ko'radilar.

Tovuq muchali sohib va sohibalari butun hayotlarini o'zlari orzulagan insonni qidirib o'tkazishlari ham mumkin. Ular dovyurak va his-hayajonga boy, fahm-farosatli shaxslardir. Hayotlaridan nolishni, ko'z yosh qilishni xushlamaydilar.

Yangi, 2005 yilni barchamiz tashvishlarsiz, quvnoq va baxtiyor kutib olaylik. Aytishlaricha, Yangi yil qay kayfiyatda qarshilansa, shu kayfiyat yil davomida kishini tark etmas ekan.

Internet xabarlari asosida GULYUZ tayyorladi.

-Gitaring asl Vatani qayer?

-Gitara Ispan xalq cholg'u asbobidir. Uning kelib chiqish tarixi manbaalarda aniq belgilanmagan. Ehtimol u Vavilon kefarasi yoki Misr kifarasidir. Pireniy yarim oroliga gitara rimliklar tomonidan (lotin gitarasi) yoki arablar tomonidan (Mavritaniya gitarasi) olib kelingan. Nima bo'lganda ham ispanlar o'z Vatnlarida ushbu cholg'u asbobiga ixtisoslashgan maktablar tashkil qilishgan. Ushbu umriboqiy ta'lim dargohlari borligi sababli hozirgi kungacha gitara ovozi dunyo bo'ylab jaranglab kelmoqda. Ferdinand Sor, Dionisio Aguado kabi mashhur kompozitor va ijrochilarning xalqiga qoldirgan boy merosi hamon o'zining bebaholigini saqlab turibdi.

-Yigit kishining kimligi uning kasbi-koriga qarab aniqlanadi, deyishadi. Shunday emasmi?

-Albatta shunday. Qo'lingda biron hunaring bo'lib, o'zgalarga foydang tegsagina, hurmatga loyiqsan. Xalqimizda «Bekorichidan xudo bezor», degan naql bor. Oilaning bosh farzandi ukalari va singillari uchun hamisha sarbon vazifasini o'tab kelgan. Sarbonning hushyorligi, donoligi, did-farosati karvonni manziliga eson-omon yetib kelishini ta'minlaydi, desam xato qilmayman. Maktabda tahsil olayotgan paytlarimda Tohirjon akam Andijonda oliygohda tahsil olardilar. O'qish joylarida do'stlari bilan «Yalla» guruhiga o'xshash guruh tashkil qilgandilar. Akam yoshligidan rubob to'garagiga qatnagani bois, musiqa borasida ham yaxshigina bilimga ega edilar. Bir kuni uyimizga gitara olib keldilar. Uning mayin ovozi qulog'imga xush yoqib, qalbimni seherga to'ldirdi. O'sha kundan boshlab gitara haqida yozilgan kitoblarni qidirishga kirishdim va uni chalishni mukammal egallashga

Inson atalmish oliy zot yashar ekan, o'zining teran aql-zakovati, beqiyos fikr doirasi orqali xalqining qadimiy boy merosini asrlar osha kelgusi nasllarga omon yetkazishga intiladi. Xalq qo'shiqlari, musiqa, hunarmandchilik, zargarlik, duradgorlik sanayversang adog'i yo'q. Elning yaratuvchanligi, kimning - kimligi, ildizi asl mehnatdadir. XVIII- XIX asrlarda birgina gitara cholg'u asbobining jarangi Ispaniyani dunyoga tanitdi. Juliani, Leniani, Karkassi, Karaulli kabi mashhur cholg'uchilarning faoliyati ushbu cholg'u asbobini yuqori darajaga ko'tardi va gitara maktabiga asos soldi.

-Kuni kecha O'zbekistonda o'tkazilgan «Oltin kuz» nomli gitara jo'rligidagi qo'shiqlar festivalida mening 20 yillik orzuim ushaldi, - deydi quvonch bilan Yakkasaroy tumanidagi Chaykovskiy nomli musiqa maktabi o'qituvchisi G'aniyon aka G'ANIYEV.

Biz ulardan festival taassurotlari bilan o'rtoqlashishlarini iltimos qildik:

«KEFARA» YOKI «KIFARA»

intildim. Birinchi ustozim ham akam edilar. Dastlab musiqa kollejida, so'ngra, Toshkent Texnika institutida tahsil oldim. Musiqaga bo'lgan kuchli ishtiyoqim tufayli Leningrad shahriga borib estrada yo'nalishi bo'yicha tahsil oldim. Dastlabki ish faoliyatimni ona qishlog'imdagi, mahallamizdagi musiqa ixlosmand yoshlar bilan ishlashdan boshladim. «Maftun», «Oqshom» nomli guruhlar tuzib, ijrochilarimiz mahoratini respublikaga namoyish qildik. So'ngra Toshkentga kelib ta'lim maskanimizda o'quvchilarga musiqadan saboq bera boshladim. Kamtarona kasbim bilan faxrlanam. Oz bo'lsa-da, o'zgalarga nafim tegayotganidan g'ururlanam.

-Keyingi vaqtlarda musiqa maktablarida bolalar soni kamayib ketyapti. Buning sababi nimada?

-Gapingiz to'g'ri, keyingi paytlarda hatto iqtidorli o'quvchilar ham musiqa maktablaridan ketib qolishayapti. Bunga sabab oylik to'lovlar o'quvchilarga biroz qimmatlik qilmoqda. Bola uyda mustaqil shug'ullanishi uchun ham unga cholg'u asbobi kerak. Ayrim hollarda buni sotib

olishning imkoni bo'lmayapti. Qaniydi, pullik to'lovlar bekor qilinsa-yu, bolajonlarimiz bemalol tahsil olishsa. Birgina o'zimning dars berish jarayonim xususida so'z yuritadigan bo'lsam, gitara sinfimizda o'zbek tilida qo'llanmalar yo'q, kitoblarni rus va ingliz tillaridan o'zim mustaqil ravishda tarjima qilib,

o'quvchilarimga saboq beraman. O'quvchilarim bilimga chanqoq bolalar. O'z ona tilimizda ham musiqaga oid kitoblar ko'p bo'lsa, bolalarning qiziqishlari ham yanada ortardi.

- Suhbatimiz boshida 20 yillik orzuim ushaldi, dedingiz...

San'at saodatimdir

-Kuni kecha diyorimizda birinchi marotaba Respublika «Kamolot» Yoshlar Ijtimoiy Harakati tashabbusi bilan «Oltin kuz» nomli gitara jo'rligidagi qo'shiqlar festivali bo'lib o'tdi. Shunday festival bo'lishini men yigirma yil avval orzu qilgandim. Festivalda eng katta ijrochi sifatida qatnashib, «O'zbekiston», «Yoshligim» qo'shiqlarini gitara jo'rligida iro etdim. O'rin olish yoki biron manfaatdorlik uchun emas, balki sahnada o'zimga qadrdon bo'lgan cholg'u asbobim bilan to'plagan boy tajribamni namoyish qila olganimdan, boshim osmonga yetdi. Tanlovda asosiy o'rin yoshlarga berildi. Qalbimda bir olam taassurotlar qoldi. Bunday festivallar har yili o'tkazib turilsa, ayni muddao bo'lardi. Iqtidorimizni, bilim-tajribamizni namoyish qilishimizga keng imkoniyat ochib bera olgan mustaqilligimizga beaddad shukrlar bo'lsin, deyman.

-«Tong yulduzi» o'quvchilariga maslahat va tilaklaringiz?

-Aziz bolajonlarim! Qarang, birgina musiqa asbobi butun millatni dunyoga tanitar ekan, siz ham albatta kuyga, qo'shiqqa oshno bo'ling. Chunki millatimiz dovrug'ini olamga taratuvchi sizlarsiz. Qimmatli vaqtingizning biror daqiqasini ham behudaga sarflamang. O'qing, izlaning, intiling va albatta xalqimizga munosib farzandlar bo'lib yetishing. Kirib kelayotgan Yangi yil bayramingiz bilan chin qalbimdan tabriklayman. Yangi yilda yangi dovonlar oshishingizga ishonaman!

-Mazmunli suhbatingiz uchun tashakkur!.

Jamila ERDONOVA suhbatlashdi.

Salom, doimiy hamrohimiz bo'lgan sevimli gazetamiz «Tong yulduzi!»

Bizning Farg'ona tumani Avval qishlog'ida joylashgan «Texnik ijodkorlik» markazimiz,

Faxr

oromgohga aylanadi-qo'yadi.

Chunki u yerda bo'lib o'tadigan turli xil tadbirlarda qatnashgan har bir bola o'zini oromgohda dam olayotgandek his etadi.

Shuning uchun «Oromgoh yaxshi, «Texnik ijodiyot» markazimiz undan ham yaxshi», - degan fikr bilan

yuramiz.

Yil davomida to'garak rahbarlarimiz bilan «Mozor tagi», «Yeti buloq» ziyoratgohlariga, «Al - Buxoriy» nomli istirohat bog'iga, «O'lkashunoslik» muzeylariga boramiz, kasb-hunar kollejlari bo'lamiz. Vatanimizni yanada gullab-yashnashi uchun, a'lo o'qishimiz, boshlang'ich kasb-hunar egallashimiz, namunal xulqimiz bilan harakat qilamiz.

Yurish-turishimiz uchun qayg'urayotgan barcha ustozlarga, to'garak rahbarlarimizga rahmatlar aytamiz. Ustozlarimiz, ommaviy ishlar bo'yicha tashkilotchilarimiz tomonidan tarbiyaviy, kasbga yo'naltiruvchi tadbirlarni muntazam ravishda o'tkazilishi sababli ham, biz bolalar «Texnik ijodkorlik» markazimiz bag'riga oshiqaveramiz.

Doston NURIDDINOV,
Markazning «Yosh musavvir» to'garagi
II-guruh sardori.

SHUNDAY MASKAN BOR

sevimli maskanimizga aylangan. Darsdan so'ng, to'garak mashg'ulotlariga yerda to'garak mi z d a n kasb-hunar. Ayniqsa, sevimli chopamiz. U rahbarlari-boshlan-g'ich o'rganamiz. ta'til kunlari maskanimiz

QORBOBO

Akam bilan ikkimiz,
Qorbobolar yasadik.
Sabzidan qilib burun,
Supurgini hassadek...
Sezdik, sovqotdi u,
Olib kirdik ichkari.
Sal isinib olsin, deb,
Vagin qo'ydik pechkaga.
Keyin men bilan akam,
Ozroq dam olmoq uchun,
Isinsin Qorbobo ham,
Deb ichkari kirdik chin.
Isinib, zerikibdi,
Rosa bizni kutibdi.
Kuta-kuta Qorbobo,
Essiz, erib ketibdi...

Hilola MUSAYEVA,
Sirg'ali tumanidagi 3-maktabning
5-«B» sinf o'quvchisi.

Aziz bolajonlar! Xabaringiz bor, boshlanayotgan yilimiz «Sihat - salomatlik» yili deb e'lon qilindi. Bu nomning zamirida ezgu niyatlar yotadi. U siz-u bizga g'amxo'rlikning yana bir yorqin ifodasidir. Chunki dunyoda sihat - salomatlikdan-da ortiqroq baxt yo'q. Salomat bo'lish uchun esa albatta sport bilan do'stlashmoq kerak.

Oynai-jahonda ko'p bora namoyish etilgan «Lafz» videofilmi, «Notanish polvon» badiiy filmi ko'rgan bo'lsangiz kerak. O'sha «Lafz»dagi ijobiy qahramon, ro'zg'oridagi yakka-yu yagona sigirini ham savdogarlik qilishga bel bog'lagan qo'shnisiga berib yuborgan «Sobir» obrazini esladigizmi? O'zining mehnatkashligi va mardligi bilan mehrimzini qozongan «Sobir» obrazini tajribali aktyor emas, balki oddiy sportchi o'ynaganini bilasizmi? Bugun ushbu rol ijrochisi, kurashning sambo, dzyu-do, yunon-rum va o'zbek Belbog'li kurashi bo'yicha sport ustasi, ko'p bora mamlakat chempioni bo'lgan A'zamjon SHOKIRJONOV bilan suhbatlashamiz.

bo'yicha mutaxassisligi bois bo'lsa kerak. Ya'ni bizning oilada barchamiz sportni sevamiz, shug'ullanamiz, o'rganamiz. Bolalarim onasi bilan birgalikda bir necha bor «Otam, onam va men» oilaviy musobaqasida ishtirok etganmiz. Hatto g'olib bo'lish baxti ham nasib etgan. Demoqchi bo'lganim, ota-onalarimiz bolalarini sportga oshno etishda dastlab o'zlari o'rnak bo'lishsa, natijasi yana-da yaxshiroq bo'ladi.

Axir O'zbek kurashi va Belbog'li kurashning hamma usullarni yaxshi bilaman, buni kechagidek «volnaya borbami?» deb arosatda yurgan yoshlarga anglatsak, o'rgatsak yomonmi? Shunday qilib, «Yosh polvonlar maktabi» ko'rsatuvi tashkil etdim, olib bordim. Buni qarangi, shu ko'rsatuv sabab, rejissyorlar meni kinoga ham taklif etishdi.

-Bolaligimdan kurash jon-u dilim edi. To'ylarda

qishlog'imiz orini himoya qilib, jon-jahdim bilan maydonga chiqardim. 8-sinfalik paytim, qo'shni qishloqdagi to'ykurashda rosa omadim keldi. Uch-to'rt nafar raqibimni yiqitib, mamnun kayfiyatda uyga qaytmoqchi bo'lib turgandim, bir kishi meni oldimga kelib, o'zini «kurash murabbiysi Marat aka» deb tanishtirdi. Maqsadi meni ham o'zi rahbarlik qilayotgan kurash to'garagiga taklif etish ekan. Ko'p o'tmay men qishlog'imizdan to'rt kilometr uzoqlikda joylashgan kurash to'garagiga qatnay boshladim. Tushgacha maktabda o'qisam, tushdan keyin paxta chopardim, o'g'it tashirdim. So'ng yana piyoda

onasi Klaraxonning yengil atletika

MENING TARBIIYACHIM SPORT VA MEHNATDIR

mashg'ulotga qaytardim. Ota-onamdan erta ajraganim bois, oilamiz qiyinchilik ko'rgan, uy va dala ishlaridan tinim yo'q edi. Hozir sportdagi yutuqlarimni o'ylab turib, meni sport tarbiyalagan ekan, deymen.

Xudoga shukr, ikki o'g'lim bor. Kattasi Temur 16, Bobur esa 14 yoshda. Ikkisi ham bu yil Belbog'li kurash bo'yicha yoshlar o'rtasida, o'z vaznlarida Toshkent shahar chempioni bo'lishdi. Qolaversa, ular yengil atletikaning yadro va nayza uloqtirish turlari bilan ham mashg'ullaniydi. Musobaqalarda sovrinli o'rinlarni egallashga harakat qilishmoqda. Bu sport turlarga qiziqish esa

Sport kishini tarbiyalaydi, uni yaxshi-yaxshi ishlarga chorlaydi, omadi chopsa, turli musobaqalarda ishtirok etadi, zafar quchadi. Dunyoni ko'radi, dunyoqarashi o'sadi. Yodimda, 1984 yil edi.

Toshkentdagi «Ko'kcha» dahasida kurash musobaqasi ketardi. Shunda egniga chopon, boshiga qalpoq kiygan bir o'zbek yigiti qarab turib, «bu volnaya borbami?» (erkin kurashmi?) deb so'rab qoldi. Savolidan juda jahlim chiqib ketdi. Boyagi bolani shunday yoqasidan olib, «Qanaqa «volnaya borba», bu ota-bobolarning milliy kurashi-ku, deb so'kib bermoqchi bo'ldim. Ammo o'zimni tiydim. Axir u qayerdan bilsin milliy kurashimizni, birov o'rgatmasa, birov aytmasa», deya o'yladim. Shu tariqa ertasi kuni O'zbekiston televideniyesiga bordim va «Yosh polvonlar maktabi» ko'rsatuvini tashkil etmoqchiligimni, unda kurashimiz usullarini o'rgatmoqchiligimni bildirdim.

Yigirmaga yaqin filmlarda suratga tushdim. Shundan oltitasida bosh rolni ijro etdim. Mendan «Armoningiz bormi?» deb so'rab qolishadi.

Chempion sirlari

Yo'q, armonim yo'q. Sport tufayli, harakatlar, hayotni o'rganish va izlanishlar sabab, oliy baxtga erishdim. Bu - sog'lomligim, ozmi-ko'pmi, elga tanilganim, eng asosiysi, tinch va xotirjam umrguzaronlik qilayotganimdir. Turmush o'rtog'im Klaraxon ham sportni qadrlaydi. Yengil atletika bo'yicha yetakchi mutaxassis, pedagogika fanlari nomzodi, malakali murabbiy. Xohlasangiz, bir kun sevimli gazetamiz «Tong yulduzi»da badantariyaning foydasi haqidagi fikrlar bilan, foydali mashqlar bilan tanishasiz.

Biz A'zamjon aka bilan xayrlashdik. Endi Klara opa va farzandlari bilan bo'ladigan uchrashuvimizni kuting.

Ma'mura MADRAHIMOVA.

Bir necha kundirki, Oysha uyida betob yotgandi. Bugun o'zini biroz yaxshi his qilsa-da, lekin onasi o'midan turishiga ruxsat bermayotgandi. Yana biroz dam olishi, ovqatlanishiga e'tibor berib, kuch to'plashi lozim emish. Oyshaning karavoti deraza yonida joylashgandi. Zerikkanida kun bo'yi ko'chadan o'tgan-ketganlarni tomosha qilar, kitob o'qir, ota-onasi bilan suhbatlashardi. Ammo baribir zerikardi. Ovqat yeyishni, dori ichishni xohlamasdi. Bir kuni peshindan keyin Oyshaning ustozini ko'rgani keldi. Bu uning uchun juda yaxshi sovg'a bo'ldi. Ustozining uning peshonasidan o'pib, yoniga o'tirdi. O'zini qanday his qilayotganini so'radi. Oysha ko'p yotib zerikkani, dori ichgisi kelmayotganligi, tezroq oyoqqa turish istagida ekanligini aytdi.

-Ajabo, Olloh nima uchun kasallikni yaratgan, deb so'radi Oysha ustozidan.

-Salomatlikning qadriga yetmagan, sabr va shukr qilishni bilmaganlar uchun, dedi ustoz kulimsirab.

-Qanday qilib? Oysha tushunmay yana so'radi.

-Boshimizga tushgan har bir ish bizga bir narsalarni o'rgatish uchun xizmat qiladi. Betoblik bizni sog'liqning qadriga yetishga o'rgatadi. Ochlik ovqatning, quruqlik esa suvning

qadrini o'rgatadi. Bularni bilmasang, o'zing ega bo'lgan narsalarning qadrini bila olmayсан.

Ustozining gaplari Oyshaga yangi o'qigan «Sho'rva» nomli kichik bir hikoyasini eslatdi. Uni

ustoziga ham o'qib bergisi keldi: Kichkina Zahro tushlikda:

-Yaxshi sho'rva bo'lmabdi. Yemayman, dedi va qoshiqni ulotqirdi.

Onasi: -Unday bo'lsa, kechki ovqatga yaxshi sho'rva qilib beraman, dedi.

Tushlikdan so'ng boqqa chiqishdi. Onasi yerni qazidi, Zahro esa chuqurchalarga gullar ekdi. Bu ish kun botguncha davom etdi.

Ular charchab-horib uyga qaytishdi. Onasi qizining oldiga bir kosa sho'rva qo'ydi. Sho'rvadan tatib ko'rgan Zahro:

-Bu sho'rva yaxshi bo'libdi. Onajon, katta rahmat, dedi va ishtaha bilan ovqatlana boshladi.

Onasi kulimsirab: -Bu tushlikda yoqtirmagan sho'rvang. Astoydil mehnat qilganingga ishtahang ham

ochildi, dedi.

Oysha o'qishni tugatib, kitobni yopdi.

-Ustoz, bu hikoya ham gaplaringizning haqligini bildirayapti, dedi. Men ham

sog'liqning qadrini kasal bo'lgach tushundim.

-Barakalla Oyshajon qizim, dedi ustoz. Bundan keyin seni sog'lom qilib yaratgani uchun Ollohg'a ko'proq shukr qilasan, deb

beradimi? -Albatta, pullarni sog'ligi uchun ishlatadi, dedi Oysha.

-Demak, ko'radigan ko'zlari, eshitadigan quloqlari,

yuradigan oyoqlari bo'lgan hamma insonlar juda boydirlar. Ayniqsa, aqli butun insonlar juda badavlatdirlar.

-Unday bo'lsa men juda boy ekanman-da, dedi Oysha.

-Ha, juda boysan, qizim, dedi ustoz. Shuning uchun Ollohg'a ko'p shukr qilishing kerak-da.

-Men boshqa shikoyat qilmayman. Ollohdan dardimga shifo tilayman xolos, dedi Oysha.

Ustoz Oyshaning jajjigina qo'llaridan tutib siqdi va:

-Sen bilan faxrlanaman, Oyshajon, deb qo'ydi.

Oysha ustoziga yana bir «Yomg'ir» nomli hikoyani o'qib berdi.

«Bir savdogar qo'shni shaharlardan birida mollarini sotib, otiga minib

qaytayotgandi. Birdan jala quya boshladi. Savdogar ivigandan ivib ketdi. Yomg'ir

beradimi? -Albatta, pullarni sog'ligi uchun ishlatadi, dedi Oysha.

-Demak, ko'radigan ko'zlari, eshitadigan quloqlari,

yuradigan oyoqlari bo'lgan hamma insonlar juda boydirlar. Ayniqsa, aqli butun insonlar juda badavlatdirlar.

-Unday bo'lsa men juda boy ekanman-da, dedi Oysha.

-Ha, juda boysan, qizim, dedi ustoz. Shuning uchun Ollohg'a ko'p shukr qilishing kerak-da.

-Men boshqa shikoyat qilmayman. Ollohdan dardimga shifo tilayman xolos, dedi Oysha.

Ustoz Oyshaning jajjigina qo'llaridan tutib siqdi va:

-Sen bilan faxrlanaman, Oyshajon, deb qo'ydi.

Oysha ustoziga yana bir «Yomg'ir» nomli hikoyani o'qib berdi.

«Bir savdogar qo'shni shaharlardan birida mollarini sotib, otiga minib

qaytayotgandi. Birdan jala quya boshladi. Savdogar ivigandan ivib ketdi. Yomg'ir

Chig'dem UZMEN.

yog'ayotganidan to'xtovsiz shikoyat qilib, yo'lini qisqa qiluvchi o'rmondan o'tayotgandi, qarshisidan bir qaroqchi chiqdi.

To'pponchasini savdogarga to'g'riladi, nishonga oldi va tepkini bosdi. Ammo to'pponchadan o'q chiqmadi, chunki yomg'irda o'qlar ho'l bo'lgandi. Savdogar otini qamchiladi va u yerdan uzoqlashdi. Xavfdan qutqalangan keyin esa o'ziga o'zi:

«Yomg'irdan shikoyat qilib katta ahmoqlik qilibman, Ollohim! Osmoni porloq, havosi yaxshi va yog'insiz bo'lgan narigi dunyoni, ya'ni jannatni tusabman. Meni kechir», dedi. Va o'sha kundan boshlab hech bir narsadan shikoyat qilmadi.

Shu vaqt Oyshaning onasi patnis ko'tarib ichkariga kirdi. Patnisda sharbat va keks bor edi. Birgalikda sharbatlarni ichib, keks yedilar. Oyshaning onasi va ustoz ancha suhbatlashishdi. Oysha ularning suhbatiga jimgina quloq solib o'tirar va ertaga uning uchun boshlanadigan yangi kun haqida o'ylardi.

Turk tilidan Lobar RASULOVA tarjimasi. T.D.SH.I qoshidagi S. Rahimov nomli akademik litseyining 3-«G» guruh talabasi.

SALOMATLIK BAHOSI

(Davomi. Boshi o'tgan sonlarda.)

ALISHERNING YOSHLIGI

Alisher.

OYBEK

Bolalar ko'chaga otildilar.

Ular yana bir masjidni, uning yonboshidagi maktabni ham ko'rib chiqqach, bozorga kirib bordilar. Bozorda xalq zich edi. Bir-biriga yondosh kichik-kichik baqqollik do'konlaridan tortib, atlas-shohi qalashgan bazzozlik do'konlarigacha-barida savdo-sotiq boshlanib ketgan. Ko'cha bo'yi, oyoq osti, hammasi sotuvchilar va xaridorlar ila band. Birov supurgisining ta'rifini aytib javrasa, boshqasi savatdagi issiq nonni tutib maqtaydi. Mana bir zambil xurmoning oldida yamoq to'nli kishi vaysab turibdi:

-Qand xurmo! Lazzatli xurmo! Ta'rifidan ojizdurmen, olib qoling!...

-Bolalar chug'urchuq kabi duv yopishdilar:

-Menga bering

-Avval menga!

-Bir miriga torting, ota!

Ular bir-birlarini turtib, birlari ortidan birlari bo'yinlarini cho'zib, chaqa uzatardilar.

Alisher tabassum ila tanga uzatarkan, chol so'radi:

-Qayerdan kelgansiz, o'g'lim?

-Hirotidan, ota. Shahrangiz fayzli, imoratlari ko'p, sersuv, pok shahar ekan, lekin bir aybi borki, maktablar xarob, shogirdlar omi...

Xurmofurush chol kulib yubordi:

-Ey mullo, bizda kulli omi.

Alisher boshini ko'tarib, quyoshga qarab olgach, jiddiy ohangda yana so'z boshladi:

-Domullamiz aytganlarki, omilik ko'z bog'ichidir.

Chol bir on angrayib qolgach, Alisherga boshdan oyoq razm soldi:

-Dunyo shundoq, bo'tam, tirikchilik g'ami yelkamizda og'ir yuk. G'aniylar, katta-katta eshonzodalar o'qiydur maktabda. G'aniylarning oltini ko'p, yer-suvi ko'p, savdosi taraqqiylar. G'arib, qashshoqlarning hamyoni quruq, dardi bisyor. Bu gapni zehningizga tugib qo'ying, chirog'im!

Alisher qovog'i soliq, sukutda yerga qarab turardi.

-Yur, Ali, ezmalanma! deya tortqiladi o'rtoqlaridan biri.

Alisher kulimsirab xurmofurush cholga bir qarab olgach, o'rtoqlariga ergasha yugurdi.

Shahar kezib yura-yura bolalar bir madrasa oldida to'xtadilar. Atrofidan aylangach, ichkariga kirdilar. Madrasa-g'ishtdan mustahkam ishlangan, yog'ochdan o'yima qilib yasalgan sharafa va peshtoqlarida naqsh aro bitilgan oyatlar... Bolalar boshlarini ko'tarib bu nozik san'atni tomosha qildilar.

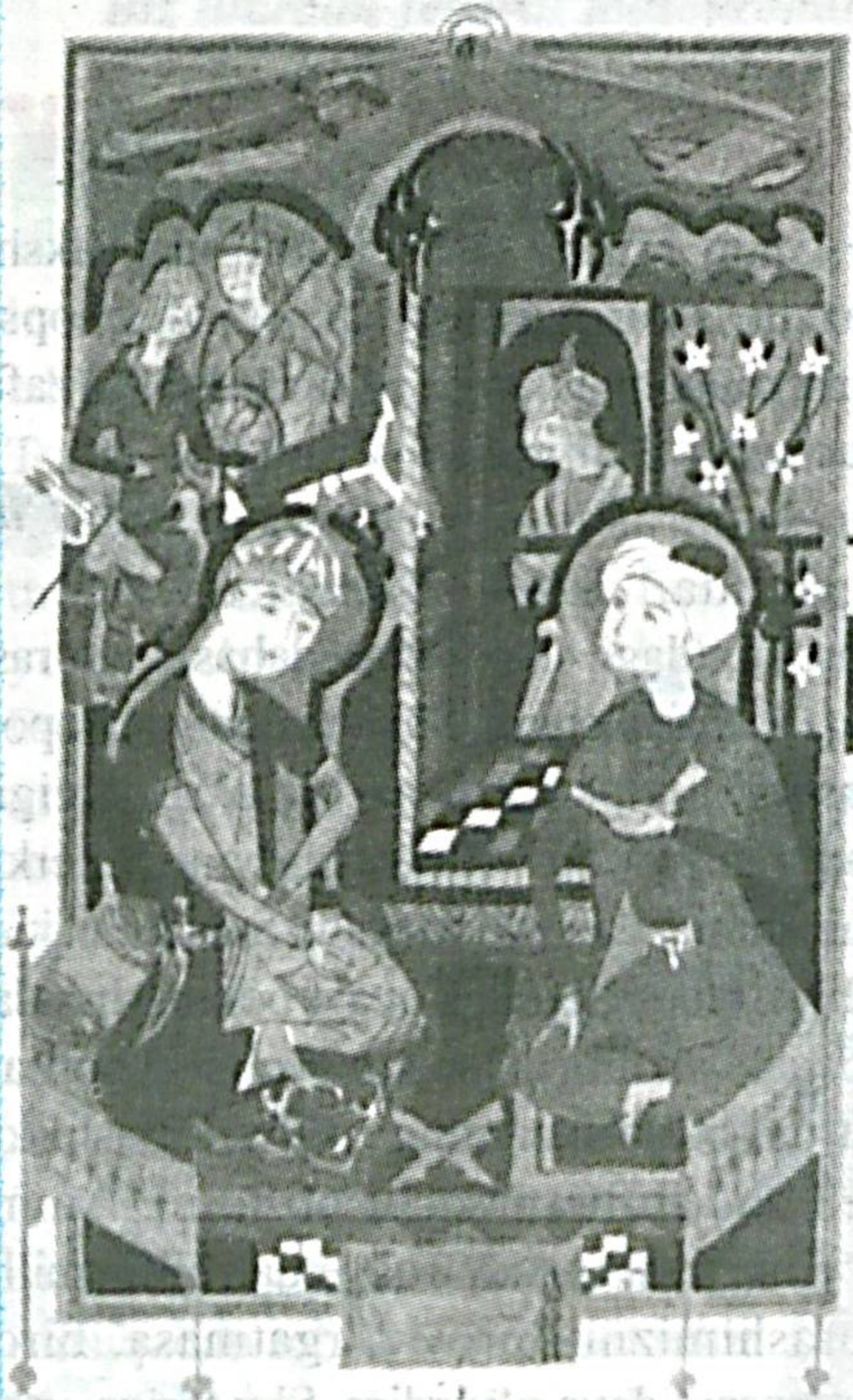
-Ajoyib, mohir ustalar yasagan bularni...-dedi bolalardan biri.

-Bu yerning ustalari mohir bo'lur

ekan. Bobomdan eshitganman,-dedi qoracha bola.

-Yaxshi madrasa ekan, g'aniylar bino qilgan-da,-dedi tag'in biri.

-E-e, bularni yaratgan elning ilkidur!-dedi ko'zini katta ochib, aqlli, hushyor bir bola.

Alisher sharafalarning nozikligi, naqshlarning nafisligi, oyatlarning xushxat bitilganiga hayratlanib, zavq va maroq ila tomosha qilardi.

Bolalar davlatmandlarning katta darbozali pishiq, mustahkam binolarini, kambag'allarning kichik zax, zindon kabi qorong'i, loy suvoq omonat uylarini, ko'rib, keng va tor ko'chalarni aylana aylana horib qaytdilar.

... Nihoyat jamoat to'planib, endi Hirotga qaytish fursati kelganligini haqida suhbat qilishgach, safar taraddudiga kirishdilar. Bir haftadan so'ng esa otlarda, tuyalarda, yo'lga tushdilar.

Alisher yuvosh, ko'rkam bir saman otda borardi. Bekatlar, qishloqlar, shaharlar kichik-kichik shinam bog'lar, to'lib oqqan daryolar uchrardi. Alisher yo'llarda par-r-r etib havoga ko'tarilgan kaklik, qirg'ovullarni, o'qdek otilib chopgan jayronlarni, yuksakda parvoz qilgan burgutlarni havas ila tomosha qilib borardi.

Yigitlar ba'zan o'q uzib jayronni qulaturlar va xushmanzillarda jamoat oromga to'xtaganda kabob qilurlar, moy jaz-jaz o'tga tomganida taralgan xushbo'y tutun havoni to'ldirur edi. Tunlari osmon odatdagidan keng, yulduzlar past ko'rinur, katta barkashdek oy esa go'yo karvon ila birga suzgandek tuyulur edi. Alisher eshitgan arab kuylarini, ertaklarini takror-takror ko'nglidan kechirib borur edi.

Mana, asta-sekin uni shirin mudroq bosdi, ohista chayqalib borarkan, jilov ham qo'ldan chiqdi, qattiq uyquga cho'mdi. U o'zining ot ustidan qanday

va qachon tushganini sezmedi, yo'lda uxlaganicha yotar, karvon esa o'z sur'atini buzmay, bexabar yo'lda davom etar edi.

Hushyor ot taqqa to'xtaganicha turib qoldi. U bolaning boshida uzoq turdi-da, atrofda ohista aylana-aylana o'tchimdiy boshladi.

Alisher to'satdan boshini ko'tarar ekan, bepoyon sahroda yolg'iz o'zi-yu saman otidan o'zgani ko'rmadi. Quyosh hanuz ufqdan bosh ko'tarmagan, bolaning vujudi salqin tong shabadasidan junjikkan edi. Sakrab, hayajonda o'rnidan turar ekan, ot ham kishnab, oldiga yetib keldi. Ahvolni shu ondayoq anglagan tuyg'un Alisher darhol otning jilovini tutdi, lekin egarga qanday qilib minsa ekan? Ot tuya emaski uni cho'ktirsa. Atrofga alanglab, ko'z ilg'ar joyda bir harsang toshni ko'rdi-da, otni o'sha tomonga yetakladi. Minib olgach, choptirib ketdi.

Jamoat qo'ngan manzilga yetib kelganida ho'ng-ho'ng yig'lab yurgan ota-onasi uni galma-gal qayta-qayta quchoqlardilar.

-Necha yigitlarni ot choptirib, jo'natdim, ko'zimiz yo'lda to'rt bo'ldi, hanuz birortasi qaytmadi.

-Bepoyon sahroda tentirab yurgandurlar, chakki qilibsiz, mana o'zim topib keldim-ku,-dedi Alisher.

Yo'l azobini torta-torta jamoat oxir Hirotga yetib, hamma uy-uyiga tarqaldi.

-Yo'lingizga intizor, poylab yotibmiz,-dedi sevinib qarshilagan chol G'iyosiddin bilan ko'rishar ekan.

-Qani gapiring, bobo, yana ne voqealar o'tdi Hirotida?-deya G'iyosiddin Kichkina chol qarshisiga joylashib tizzalarini uqaladi.

-Hirot bir boqsangiz cho'g'da, bir boqsangiz suvda... Mana, ertaga o'zlari aylanib ko'rurlar. Kultepa, haroba ko'paydi... Shahzoda degani borki bir-biridan taxtni qizg'anib qildi qirg'inni-qildiqirg'inni!.. Xalq mutassil talandi, berahmlarcha...

G'iyosiddin Kichkina sukut-la tinglar, go'yo bu dahshatli voqealarni o'zi ko'rgandek his etar, barchasi uning ko'z o'ngidan bir-bir o'tar edi.

-Hali qarabsiz-taxtda Alovuddavla, hali Abdullatif... Hammasi och bo'ridek chor tarafdin yopishadi. Toj-taxt g'alvasi xalqning tinkasini quritdi. Abulqosim Bobur yurakli, o'tkur odam, ehtimol zamonning loyqasi endi cho'ksa, G'iyosiddinbek.

G'iyosiddin Kichkina indamadi. Boshi egik, o'yga tolgan edi.

Alisher maktabdan qaytgach, jildni qoziqqa ilib, onasi oldiga qo'ygan sho'rvani nari - beri ichgan bo'ldi-yu, shoshilib tashqariga yugurdi. Chol allaqanday mungli ohangni o'zicha xirgoyi qilib, yuganni yamamoqda edi.

-Xo'sh, qalaysiz, bobo?-deb so'radi

qo'shiqni bir on kesar edi chol.

-Bobojon, hali-chi, men maktabdan qaytar ekanmen, Abluqosim Bobur podshohga duch keldim. Otining ko'rki savlatiga to'yamadim, go'yo duldul deysiz, tuyog'iga qadar tillo bilan bezatilgan. Podshohning sallasida chaqnagan gavhardin shu'lalar oltin halqalardek to'kilib borurdi.

-E-e-e, toychog'im, tillo yaltillaydi- ketadi, sen mullo bo'l, ilmning konini topsang, baxt jig'asi boshingda bo'lg'ay.

Alisher cholga iltimos qildi:

-Bobo, siz Hirotidan siljimadingiz, ne janglar bo'ldi, eshitgim kelur, so'zlab bersangiz?

-E, chirog'im,- dedi chol uzun so'lish olib,- bu dunyoda bir otaning bolalari bir-biriga yov. Shohruh yurtini tinchitgandek bo'lgan edi, vafot etgani hamon, yo rabbim, bu qanday gap, dafndin ilgari jang boshlasalar-a! Temurbek zamonida dov yigit edim. Hindiston janglarida qilich tortgan sipohiylarni ko'rdim. Hindlar fil ustida jang qilur ekanlar. Tog'dek fillar, dahshat... E, bolam, ko'p ko'rdik, umr bir toshqin daryodek oqdi-ketdi. Burgutdek par-r-r etib falakka parvoz qildig-u tushdik misoli. Hodisalar, voqealar mo'l, ko'zimizni yumsam, bulutdek karvon-karvon o'ngimdan o'tadi...

-So'zlang bobo,- yalinib so'raydi hayajonda Alisher.

-Xo'p, o'g'lim, qo'zim... Bir tomonda - Ulug'bek sulton ila Abdullatif, bir tomonda - Alovuddavla bibisi, Gavharshodabegim boshliq. Dahshatli janglar bo'lib, Ulug'bek Mirzo g'olib keldi. Alovuddavla bibisini surgab qochdi. Ulug'bek Abdullatifni Hirotga hokim qilib, Gavharshod madrasasidan otasining jasadini olib Samarqandga jo'natgan edi, ikki hafta o'rtmasdan Abulqosim Bobur kelib Hirotni bosdi, Abdullatif yana chekindi. Ammo eshitishimga qaraganda Ulug'bek va Abdullatif o'rtasida ham nizo chiqmish. Shahzodalar orasida eng qabihlaridan biri Abdullatif bo'ldi. Shayxlar, shayxulislomlar Abdullatif tomonida emish, chamamda Ulug'bek Mirzoni dahriy dermishlar, astag'furullo!...-chol hikoyasini so'zlab bitira olmay, uzun uh tortib to'xtadi. Qovoqlari soliq, taajjub va hayajonda o'ltirgan Alisher asta ko'chaga chiqdi. U endi bolalarga qo'shib o'yinga kirisha olmadi. Ko'nglida bir olam fikr to'foni, ko'zlarida sirli hayajon yolqini, ba'zan xayolchan bir zum o'ltirib qolardi.

Kelajakning buyuk shoiri balki shu on ko'nglida she'r to'qur edi...

(Tamom.)

1967 yil.

(Davomi. Boshi o'tgan sonida.)

Yulduzlarning ayrimlari yorqin nur sochishiga, ayrimlari hira ko'rinishiga hech e'tibor berganmisiz? Yulduzlar ana shu ravshanligi bilan bir-biridan farq qiladi. Demak, bundan qanday hulosa chiqarish mumkin?

-Ravshan ko'ringan yulduzlar yerga yaqinroq, hira ko'ringanlari esa yerdan uzoqroq masofada joylashgan.-Juda to'g'ri fikr aytdingiz! Ho'sh, qancha yaqin-u, qancha uzoq?

Buni sodda tushunish uchun dastlab Yerdan Quyoshgacha bo'lgan masofani bilib olamiz. Olimlarning hisoblariga qaraganda bu masofa taxminan 150 mln. km² ekan. Bizga eng yaqin bo'lgan yulduz esa Quyosh uzoqligidan taxminan 70.000 barobar uzoqlikda joylashgan. Endi uzog'i haqida aytmam ham bo'laveradi...

-Bolalar, mavzudan sal uzoqlashib ketmadikmi? To'g'ri, bular Yerning tuzilishi to'g'risidagi fikrlarimizni to'ldiradi. Chunki Yerni uning atrofidagi sayyora va yulduzlarsiz tasavvur qilib bo'lmaydi-da. Keling, shunday bo'lsa-da, yulduzlar haqidagi suhbatimizni keyinroq yana davom ettirsak. Hozir esa suhbatimizni yana Yerning tuzilishi haqidagi fikrlarga qarataylik. Yerning shar shaklida tuzilganligi va uning koinotda tutgan o'rnini haqidagi fikrlar asrlar osha

sayqal topib boraveradi. Nihoyat, XV asrga kelib Xristofor Kolumbdan keyin portugaliyalik dengizchi sayyoh Fernan Magellan (1470-1521) birinchi bo'lib dunyo aylana sayohatni boshlab berdi. U

qoplanganligini ko'rsatdi. Ana shundan keyin dengiz bo'ylab sayohatlarga chiqish kuchaydi. 1610 yillarga kelib gollandlar V.Yanszon boshchiligidagi sayohatga chiqdilar va noma'lum materikka duch

aytganda, Yer sharining 149,1 mln. km²ni quruqlik, 361,1 mln. km²ni suv tashkil etadi.

Yer shari faqat quruqlik va suvdan tuzilgan deyish haqiqatga unchalik to'g'ri kelmaydi. Biz buni shartli

«UCHINCHI SAYYORA» BO'YLAB SAYOHAT

1519 yilda Ispaniyadan yo'lga chiqib, 1520 yilda La-Plataning dengizga quyilish yeriga yetib bordi. Kemalar Olovli Yer oroli bilan materik oralig'idagi bo'g'oz orqali o'tib o'sha davr olimlari uchun noma'lum okeanga chiqdi.

keldilar. Yanszon bu materikka uncha ahamiyat bermadi. 1642 yilda esa uning vatandoshi A. Tasman ham xuddi shu materikka kelib, uning sohillari tabiati va orollar bilan tanishadi. Nihoyat, 1770 yilda J.Kuk rahbarligidagi ekspeditsiya bu materikni atroflicha o'rganib chiqadi va Avstraliya materigi rasman kashf etiladi. J. Kuk Avstraliya materigi atrofida Yangi Zelandiya va boshqa orollarni ham atroflicha tadqiq etadi va Dunyo xaritasiga kiritadi.

1820 yilda esa rus sayyohlari F.Bellinsgauzen va M.Lazerev boshchiligidagi ekspeditsiya Antarktida materigini ochadilar. Ana shu davrga kelib Dunyo xaritasidan oltita materik o'rin oladi: Yevrosiyo, Afrika, Shimoliy Amerika, Janubiy Amerika, Avstraliya, Antarktida. Bu materiklar Yerning quruqlik qismini tashkil etadi. Uning suvli qismi esa biz bilgan ariqlardan tortib okeanlargacha boradi. Okeanlar juda ulkan suv havzalari hisoblanadi. Yer sharida ular to'rtta: Tinch okeani, Atlantika okeani, Hind okeani, Shimoliy muz okeani. Bularning ichida eng kattasi Tinch okeanidir. Uning sathi - 180 mln. km² ga teng. Bu okeanlar Yer sharidagi eng chuqur okean hamdir. Uning maydoni butun quruqlik maydonidan katta. Shimoliy Muz okeani okeanlar ichida eng kichigidir. Uning katta qismi deyarli yil bo'yi muz bilan qoplanib turadi. Okeanlar bir-biri bilan tutashgan. Shu sababli ular bir butun Dunyo okeanini hosil qiladi. Ko'rdingizmi, bolalar, Fales bekorga Yerni suv bilan o'ralgan yassi jism deb aytmagan ekan. Keling, shu joyda Yer sharida quruqlik va suv miqdorini ham aytib ketaylik. Bu yerda nisbatan suv foydasiga - 70:30 ekan. Demak, Yer sharining taxminan - 30% gina quruqlikdan iborat. Boshqacha

ravishdagina shunday, deb oldik. Yerning ichki tuzilishidagi moddalar qattiq holatdami yoki suyuq holatdami? Bu savol hali-hanuz o'z yechimini to'liqligicha topolmay kelyapti. Biroq shunday bo'lsa-da Yer shari litosfera, mantiya va yadrodan iborat ekanligi aniqlangan. Olimlar Yer po'stini litosfera deb ataydilar. Demak, u Yer po'stini o'rab

YER- «UCHINCHI SAYYORA»

Aziz o'quvchim! Avvalgi suhbat chog'ida Sizga Yerning koinotda tutgan o'rnini bilish maqsadida olimlar o'lib borgan ishlar, jumladan,

Aristotel va Ptolomey nazariyalari haqida fikr bildirgan edim.

Chunki bu fikrlar Yerning shar shaklida tuzilganligini ifodalash uchun ham kerak edi. Ana endi shu fikrlarga muvassalroq to'xtalib o'tishning mavridi yetdi, deb o'ylayman.

Qadimgi Gretsiyaning va Yer yuzining buyuk olimi hisoblangan

Bilag'on bolalar diqqatiga!

Siz qazetamiz sahifalarida uchraydigan xatolarni albatta topib, bizga ma'lum qiling. Chunki atayin bilag'on va topag'onligingizni sinash maqsadida harflar tushirib qoldiriladi yoki qo'shib yoziladi. Tinish belgilari o'z o'mida ishlatilmaydi.

Maqsadimiz: Bilimli bo'ling, chunki osmonni yulduzlar, yerni esa bilimlilar bezar.

Gazetamizning o'tgan sonida «... hokim o'rinbosari» so'zi tushib qolgani va familiya Xo'janova emas, Xo'janiyozova deb yozilishi kerakligi haqida tahririyatimizga tezda qo'ng'iroq qilgan Xorazm viloyati Ko'shko'pir tumanidagi 10-maktabning 7-sinf o'quvchisi Shuhrat KOMILJON o'g'liga rahmat aytamiz. Bunga sabab- kompyuter favqulodda o'chib, xotirasini qoyil qolgan kompyuter sahifalovchisi Otabek ESHCHANOV va navbatchi muharrir Gulyuz VALIYEVALAR radio-magnitofon sovg'a qiladigan bo'lishdi. Sovg'ani tahririyatga qongiroq qilib, olib ketish mumkin.

turgan qobiq. Bundan tashqari, Yer bilan butun holda aylanib yuruvchi havo qobig'i ham bor. Uning nomi...- Atmosfera! Juda ham to'g'ri aytdingiz. Qani bolalar unday bo'lsa Yer sharining suv qobig'i qanday ataladi?- Gidrosfera! Gidrosfera!! E... barakalla! Siz haqiqatdan ham bilimdon bolalar ekansiz. Ko'rdingizmi bolalar, Yer sharini nafaqat suv, balki havo qobig'i ham o'rab turar ekan. Ana shu litosferaning yuqori qismida atmosferaning quyi qismida va butun gidrosferada o'simliklar, hayvonlar, jamiki jonzot, shu jumladan Siz bilan biz ham yashaymiz.

Demak, Yerdan hayot mavjud bo'lgan qobiq biosfera deb atalar ekan. Ko'rdingizmi bolalar, Yerning tuzilishi qanchalar oddiy va murakkab...

Aristotel (mil.avv. 384-321) Stagira shahrida tug'ilib, voyaga yetdi. U butun umrini ilmga bag'ishladi. U hozirjavob, zukko va har bir narsani sinchiklab o'rganishni yaxshi ko'rar va mantiqqa suyanib ish ko'rardi. U o'zidan osmon jismlari, insoniyatning tuzilishi, dunyoning yaratilishiga oid juda boy meros qoldirdi. Siz tarixdan yaxshi bilasizki, Aleksandr Makedonskiy ham uni o'ziga ustoz hisoblardi. Aristotel o'zidan avvalgi o'tgan olimlarning ham fikrlariga asoslanib, Dunyoning tuzilish modulini yaratdi.

Bahrom AKBAROV.

YANGI KITOB

Gulsanam NARZIYEVA ko'p yillardan beri she'rlar yozadi. Uning Vatan madhi, yurt ishq bilan sug'orilgan samimiy satrlari o'quvchi qalbidan chuqur joy oladi. Yosh ijodkorning kuni kecha nashrdan chiqqan «Baxtim qasri» nomli she'rlar to'plami ham shu so'zlarimiz dalili bo'la oladi:

Ertangi kuningman, bolangman, Vatan,
Qirlarda ochilgan lolangman, Vatan,
Sho'x-shodon qo'shig'ing, nolangman, Vatan,
Hurtliging bor bo'lsin, O'zbekistonim.

Ertangi kun umidi, orzu-istaklar qo'yniga cho'mgan
Gulsanamga ijod gulshani sari qo'yayotgan qutlug'
qadaming muborak bo'lsin, deymiz.

QISH

Kirib kelar qilichdek,
Derazadan sovuq salib.
Nomi uning kumush qish.
Himmatiga ming olgish.
Oppog libos kiyib daraxt,
Chidashga u qildi ahd.
Bolajonlar o'ynaydilar,
O'yinga hech to'ymaydilar.
Chana-chang'i uchishdi,
Qor odamni quchishdi.
O'ynab rosa qorbo'ron,
Qilib rosa to'polon.
Qiy-chuv bo'lib ketishdi,
Yangi yilga yetishdi.
Bezab katta archani,
Chaqirishdi barchani.
Kelib goldi Qorbobo,
Sovg'alari bor bobo.
She'r, qo'shiqlar aytishdi,
Sovg'a bilan qaytishdi.

Mohira MANNOPOVA,

Akmal Ikromov tumanidagi
14 - maktabning 4 - «A» sinf o'quvchilari.KO'CHA TO'LA
BOLALAR

Derazadan boqdim qarang,
Qor erinmay bo'ralar.
Daraxtlar oq, tomlar oppog,
Ko'cha to'la bolalar.

Fomlar kiyib oq qalpog'in,
Osmon misli un slak.
Misli hardek oppog qorlar,
Uchar xuddi kapalak.

Munisa KOMILOVA,

Akmal Ikromov tumanidagi
14 - maktabning 4 - «A» sinf o'quvchilari.

YOLG'ONCHI QORBOBO

Sarlavhani o'qib, shunaqasi ham
bo'larkanmi, deya ajablanayotgandirsiz? Ha,
bo'lar ekan. Siz xavotir olmang, bunday
qorbobolar bizda emas, chet ellarda uchrab
turarkan. Ayrim qorbobolar Yangi yil kuni
mijozlarining xonadonlariga tashrif buyurish
uchun oldindan haq
olarkanlar-da, juftakni
rostlab qolarkanlar. Ularni
intiq kutgan bolajonlarning
holatini bir tasavvur qilib
ko'ring-a.

Keyingi paytda bizda ham
uyma-uy yurib, bolajonlarni
xushnud etayotgan
Qorbobolar ko'payib qolishdi.
Lekin ular chet ellardagi kabi
yolg'onchi emaslar. Aytin-aytin, ular ham
chet elliklardan o'nak olishmasin-da.

Dilshod IMOMOV,
Poytaxtimizdagi 316 - maktabning
8 - «V» sinf o'quvchisi.

O'zbekiston bolalari va
o'smirlarining gazetasi

BOSH MUHARRIR:
Umida
ABDUAZIMOVA.

TAHRIR HAY'ATI:
Turobjon JO'RAYEV,
Shuhrat AHMEDOV,
Botir UBAYDULLAYEV,
Jabbor RAZZOQOV,
Feruza JALILOVA
(Bosh muharrir
o'rinbosari),
Abdusaid KO'CHIMOV,
O'ktam OHUNOV,
Ergashvoy SARIQOV.

Gazeta O'zbekiston
Matbuot va axborot
agentligida
N: 022 raqam bilan
2003 yil 11 dekabrda
ro'yxatdan o'tgan.

Noshir
«O'zbekiston»
nashriyat-matbaa
ijodiy uyi.
Gazeta
«O'zbekiston»
nashriyat-matbaa
ijodiy uyi
kompyuter bo'limida terib
sahifalandi va
chop etildi.
Gazeta haftaning dushanba
kuni chiqadi.
Hajmi A-3,
2 bosma taboq.
Adadi - 11167
Buyurtma N: J 852

Dizayner va sahifalovchi:
Otabek
ESHCHANOV.
Navbatchi:
Ozoda
TURSUNBOYEVA.

Rassom:
Nodira MIRZAYEVA.

Manzilimiz:
700129,
Toshkent shahri,
Navoiy ko'chasi, 30-uy.
Obuna indeksi: 198.
e-mail:
tong_yulduzi@rambler.ru

Tel: 144-10-38
144-38-10
144-21-75

Tel./ faks:
(99871) 144-24-45

YANGI YIL

Oppog qor to'shalar misli poyondoz,
O'lkamga Yangi yil kirib kelmoqda,
Qorbobo, Qorqizning tashriflari soz,
Bizga sovg'alarni olib elmoqda.

Yayraymiz bog'chada katta archamiz,
Qo'shiqlar aytamiz, she'rlarimiz bor.
Yurtga omonlikni tilab barchamiz,
O'ynaymiz, quvnaymiz, qabulimiz yor.

Toshkent shahar, Akmal Ikromov tumanidagi 336- bog'cha tarbiyalanuvchisi
Azizjon TO'XTAMURODOVning so'zlarini oqqa ko'chiruvchi
Aziza JALILOVA, o'quvchi.

Bizning to'garak

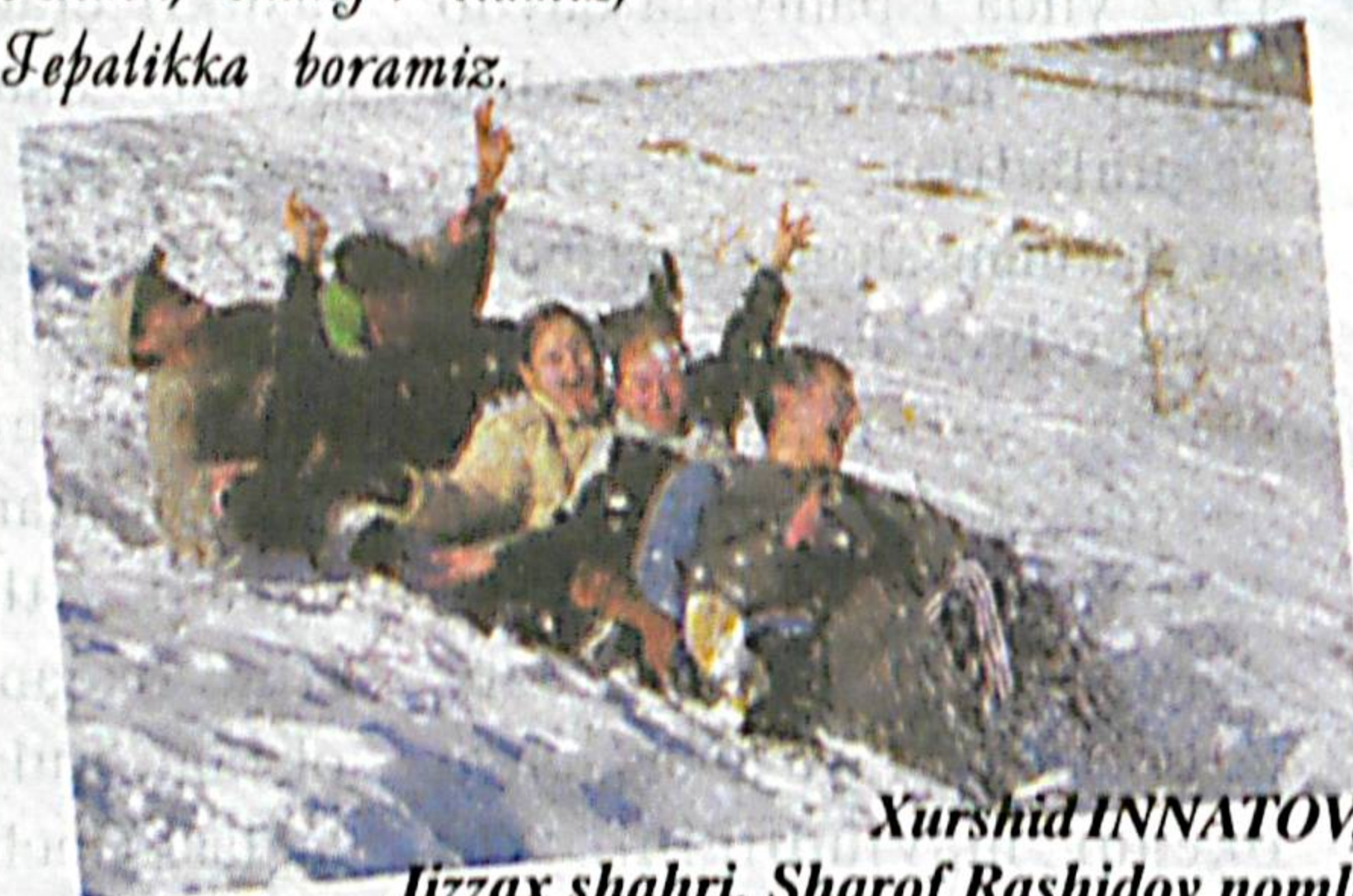

Endi qish-da bu yog'i,
Oppog qishning paypog'i.
Oynadek silliq yo'llar,
Zavqni oshirar ular.

Bolalar ko'p o'ynadi,
Tepalikda quvnadi.
Esdan chiqdi uy ishi,
Kechda uyga qaytishdi.

Verlar kiygan ko'ylak qor,
Biram naqshli taylak qor.
Keldik, chang'i olamiz,
Tepalikka boramiz.

Hamon yog'ar taylak qor,
Kiygan oppog paypog qor.

Xurshid INNATOV,
Jizzax shahri, Sharof Rashidov nomli
10 - maktabning 5-sinf o'quvchisi.

Savollar: 1.Poliz ekini. 2.Hayvon. 3.Hushbo'y
narsa. 4.Bo'y. 5.Yam... 6.Meva. 7.Tog'dagi gul. 8.Ekin
maydoni. 9. ...katta. 10.Qush. 11.Nom, ot, ...

TUZUVCHI: Maqsuda BEKMIRZAYEVA,
Jizzax viloyati, Jizzax tumanidagi,
30-maktabning o'quvchisi.